

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/200836,Jadwiga-Staniszkis-o-kobietach-Solidarnosci-premiera-notacji-na-portalu-opowiedz.html>
17.05.2024, 22:11

Jadwiga Staniszkis o kobietach „Solidarności” - premiera notacji na portalu opowiedziane.ipn.gov.pl

„Ja uważam generalnie, że kobiety odegrały niedocenioną do dziś rolę i w podziemiu, i w »Solidarności«, i powiedzmy, w wydawnictwach” - Jadwiga Staniszkis (zm. 15 kwietnia 2024 r.), profesor socjologii, publicystka, działaczka opozycji demokratycznej w PRL w notacji IPN opowiada o odwadze Polek w walce z komunistycznym reżimem.

Jest rok 1956, Poznań. W mieście trwa wielki strajk przeciwko władzy komunistycznej, który przejdzie do historii pod nazwą Poznańskiego Czerwca. Robotnicy, i nie tylko, upominają się o swoje prawa tak socjalne, jak i obywatelskie. Kilkunastoletnia Jadwiga Staniszkis wraz z bratem, ukryci w krzakach obserwują przebieg dramatycznych wydarzeń. Są świadkami strzelania przez bezpiekę i wojsko do protestujących. Nikt z nich wtedy nie spodziewa się, że władza może kazać otworzyć ogień do Polaków upominających się o godność i wolność. Jadwiga jednak, wywodząca się z rodziny endeckiej, nastawionej antykomunistycznie, już wtedy wie, że komuniści są zdolni do takiej reakcji. Utwierdzi ją to jeszcze mocniej w jej życiowej postawie wobec tego systemu, którą będzie później przejawiać podczas kolejnych wielkich protestów społecznych, już jako czynna ich uczestniczka.

W swoich wspomnieniach prof. Jadwiga Staniszkis wiele uwagi poświęca właśnie kobietom Solidarności - *komunizm nie traktował kobiet poważnie. Komunizm był bardzo taki tradycyjny. W związku z tym sankcje wobec kobiet były mniej ostre, więc mogły jakoś mężczyzn... Wtedy, kiedy mężczyzn wsadzano do jakichś tam łagrów, to kobiety zwalniano*

z pracy, tak że mogły bardziej się, że tak powiem, rozwijać... to już było widoczne wtedy, bo w polskiej historii, tych wszystkich powstań, wojen i tak dalej to kobiety trzymały to wszystko. I tak samo było w tym strajku i w Solidarności.

Jadwiga Staniszkis urodziła się 26 kwietnia 1942 r. w Warszawie. W 1965 r. ukończyła studia w Sekcji Socjologicznej Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Warszawskiego. W 1971 r. obroniła doktorat, a w 1978 r. uzyskała stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dziedzinie socjologii. Po ukończeniu studiów pracowała w Instytucie Socjologii UW. Uczestniczyła w wydarzeniach marcowych 1968 roku. Za udział w protestach studenckich spotkała ją represje w postaci zwolnienia z pracy na Uniwersytecie i dziewięciomiesięcznego aresztu. Po zwolnieniu z pracy kontynuowała działalność naukową, pracując m.in. jako nauczycielka w szkole pielęgniarstwa. W sierpniu 1980 r. została zaproszona przez Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w Gdańsku do udziału w negocjacjach ze stroną rządową: weszła w skład Komisji Ekspertów MKS. Po zawarciu porozumień sierpniowych i utworzeniu NSZZ „Solidarność” doradzała związkowcom. Po wprowadzeniu stanu wojennego wykładała we Wszechnicy Solidarności i publikowała w prasie podziemnej. Pierwsze publikacje książkowe wydawała na Zachodzie po angielsku i francusku, w Polsce jej prace zaczęły się ukazywać od końca lat osiemdziesiątych. Zmarła 15 kwietnia 2024 r.

Odznaczona Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Nagrodą Fundacji na rzecz Nauki Polskiej.

[Obejrzyj notację Jadwigi Staniszkis](#)

* * *

Opowiedziane.ipn.gov.pl to projekt Biura Edukacji Narodowej Instytutu Pamięci Narodowej, gromadzący relacje z okresu dwudziestolecia międzywojennego, poprzez II wojnę światową, aż do obalenia komunizmu. O swoich doświadczeniach mówią żyjący świadkowie historii – znani i nieznan. Serwis jest narzędziem, które pozwala na zapoznanie się z archiwalnym zasobem IPN w zakresie historii mówionej.